

The interactive effects of aquatic aerobic training and royal jelly on body composition and Interleukin-6 in obese adolescent girls

Soghra Ghalavand¹, Leila Momeni¹ , Aboutaleb Bagheri¹

Abstract

Background and aims: Obesity in adolescents is frequently associated with low-grade systemic inflammation. This study aimed to examine the combined effects of aquatic aerobic exercise and royal jelly supplementation on body composition and interleukin-6 (IL-6) levels in obese adolescent girls.

Methods: In this semi-experimental study, 60 obese girls aged 15 to 17 years were randomly assigned to four groups: exercise, supplement, combined (exercise + supplement), and control ($n = 15$ per group). The exercise protocol consisted of eight weeks of aquatic aerobic training, conducted three times per week at 50–70% of heart rate reserve. The supplement group received 1000 mg of royal jelly daily. Body mass index (BMI) and IL-6 levels were measured before and after the intervention. Intra-group and inter-group comparisons were performed using paired t-tests and covariance analysis.

Results: A significant reduction in BMI was observed in the exercise and combined groups compared to the supplement and control groups ($p < 0.05$). Furthermore, IL-6 levels decreased significantly in all intervention groups compared to the control group, with the greatest reduction occurring in the combined group ($p < 0.05$).

Conclusion: Aquatic aerobic training effectively improves body composition and reduces inflammation in obese adolescents. While royal jelly supplementation alone does not influence body composition, it significantly lowers inflammation. The combined intervention demonstrated superior efficacy in reducing IL-6 levels compared to supplementation alone.

Keywords: obesity, inflammation, physical activity, royal jelly, interleukin-6

EBNESINA - IRIAF Health Administration

(Vol. 27, No. 2, Serial 91)

1. Department of Physical Education and Sport Sciences, Dez.C., Islamic Azad University, Dezful, Iran

 Corresponding Author:

Leila Momeni

Address: Department of Physical Education and Sport Sciences, Dez.C., Islamic Azad University, Dezful, Iran

Tel: +98 (61) 42420606

E-mail: leilam16@iau.ir

Copyright© 2025. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format) and Adapt (remix, transform, and build upon the material) under the Attribution-NonCommercial terms. Downloaded from: <http://www.ebnesina.ajaums.ac.ir>

Introduction

Childhood obesity is a pressing global public health issue, marked by increasing prevalence and serious associated health risks that persist into adulthood [1]. This epidemic affects both developed and developing nations [2], with a notable rise observed among Iranian children and adolescents, as evidenced by a 21-year longitudinal study from the Tehran Lipid and Glucose Study [3]. The surge in overweight and obesity is particularly pronounced in low- and middle-income countries, especially in urban areas. The underlying causes of childhood obesity mirror those in adults, and obese children often exhibit similar comorbidities [4].

The immune system undergoes critical development during childhood, and obesity can disrupt this process. The low-grade inflammation associated with childhood obesity warrants careful investigation to uncover early mechanisms and inform effective interventions [5]. Regular exercise is a cornerstone of a healthy lifestyle, and physical activity initiated in childhood can mitigate the adverse effects of obesity [5]. Aquatic exercise, in particular, reduces gravitational stress, making it an accessible option for individuals with low fitness levels [7].

Royal jelly, rich in bioactive compounds and antioxidants, has been shown to reduce oxidative stress and inflammation while improving lipid profiles and insulin sensitivity [11–13]. Combining aquatic aerobic exercise with royal jelly supplementation may offer synergistic benefits for physical health and immune-related markers in obese children. This study aimed to investigate the effects of an eight-week intervention involving aquatic aerobic exercise and royal jelly consumption on body composition and immune-related variables in obese adolescent girls.

Methods

In this semi-experimental study, 60 students aged 15–17 years with a body mass index (BMI) above the 95th percentile in Andimeshk County

were selected via purposive sampling and randomly assigned to one of four groups: the aquatic aerobic exercise group, the royal jelly supplementation group, the combined group (aquatic aerobic exercise plus royal jelly), and the control group (no intervention).

The exercise protocol spanned eight weeks, with three weekly sessions on alternate days. Each session included 10 minutes of general warm-up, 5 minutes of specific warm-up, 30 minutes of main exercise at 50–70% of heart rate reserve (calculated using the Karvonen method), and 10 minutes of cool-down [16]. All sessions were supervised by a coach and the researcher. The royal jelly supplement (Eurovital 1000 mg capsules) was administered once daily, manufactured and packaged in Iran under German license [17].

Data collection included BMI measurements and fasting blood samples taken 24 hours before and 72 hours after the intervention. Interleukin-6 (IL-6) levels were quantified using the ELISA method with a human kit from Randox, UK. Statistical analyses employed paired t-tests and analysis of covariance (ANCOVA).

Results

Within-group analyses revealed significant reductions in BMI for the exercise ($p < 0.001$) and combined ($p < 0.001$) groups, while no significant changes were observed in the supplement ($p = 0.933$) or control ($p = 0.276$) groups. Additionally, IL-6 levels decreased significantly in the exercise ($p < 0.001$), supplement ($p < 0.001$), and combined ($p < 0.001$) groups, with no change in the control group ($p = 0.843$).

Between-group comparisons (ANCOVA) demonstrated significant differences in BMI and IL-6 changes ($p < 0.001$). Post-hoc Bonferroni tests indicated that BMI reductions in the exercise and combined groups were significantly greater than in the supplement ($p < 0.001$) and control groups (exercise: $p < 0.001$; combined: $p = 0.002$). Similarly, IL-6 reductions were

significantly greater in the exercise ($p = 0.001$), supplement ($p = 0.003$), and combined ($p < 0.001$) groups compared to the control group. Notably, the combined group showed a greater IL-6 reduction than the supplement group ($p = 0.015$), while no significant difference was observed between the exercise and combined groups ($p = 0.060$).

Discussion and Conclusion

This study highlights the efficacy of aquatic aerobic exercise in significantly reducing BMI among obese adolescent girls, aligning with prior research on weight management in obese children [7, 16]. The buoyancy of water minimizes joint stress, making aquatic exercise a viable and well-tolerated option for obese individuals [19, 20]. The physical properties of water, such as its density and resistance, enhance energy expenditure, further supporting its role in weight loss and body composition improvement [19].

Aquatic exercise also significantly lowered IL-6 levels, underscoring its anti-inflammatory effects—a finding consistent with other studies [6, 21–23]. Royal jelly supplementation alone reduced IL-6 without affecting BMI, corroborating earlier research in children and adults [15, 27, 28]. The anti-inflammatory properties of royal jelly may stem from its inhibition of the NF-κB, MAPK, and STAT3 pathways, along with reduced IκBα phosphorylation [29].

The combined intervention yielded significant reductions in both BMI and IL-6, suggesting that exercise plays a primary role in obesity control, while royal jelly provides complementary anti-inflammatory benefits [1, 15, 21, 29]. Aquatic exercise targets fat reduction and enhances anti-inflammatory responses, whereas royal jelly directly modulates inflammatory pathways.

In conclusion, aquatic aerobic exercise—either alone or combined with royal jelly—effectively

reduces BMI and IL-6 levels in obese adolescents. This combined approach represents a safe and practical strategy for managing obesity and inflammation in this population. Future studies should explore longer intervention periods and a broader array of inflammatory markers to deepen our understanding of these effects.

Ethical Considerations

This study was conducted in accordance with ethical principles and the Declaration of Helsinki. All research procedures were approved by the Research Ethics Committee of Islamic Azad University, Dezful Branch (Ethics Code: IR.IAU.D.REC.1403.074). Parents of the children provided written informed consent after receiving full explanations of the study objectives and procedures. Age-appropriate explanations were also provided to the children, who retained the right to withdraw from the study at any time. Participants' information was kept confidential and used solely for the purposes of this research.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors would like to express their sincere thanks and appreciation to all individuals who contributed to this research, as well as to all the study participants.

تاریخچه مقاله:

۱۴۰۳/۸/۲۹

دربافت:

۱۴۰۴/۷/۹

ویرایش:

۱۴۰۴/۴/۷

پذیرش:

۱۴۰۴/۴/۷

انشار:

فأثیر تمرينات ایرووبیک آبی و ژل رویال بر ترکیب بدنی و IL-6 در دختران چاق نوجوان

صغری قلاوند^۱, لیلا مومنی^{۱*}, ابوطالب باقری^۱

چکیده

زمینه و اهداف: چاقی در نوجوانان با التهاب سیستمی خفیف همراه است. هدف مطالعه حاضر، بررسی اثر تمرينات ایرووبیک آبی همراه با مصرف ژل رویال بر ترکیب بدنی و سطح اینترلوکین-۶ در دختران نوجوان چاق بود.

روش بررسی: در این مطالعه نیمه تجربی، ۶۰ دختر چاق (۱۵ تا ۱۷ سال) به طور تصادفی به چهار گروه تمرين، مکمل، ترکیبی و کنترل (هر گروه ۱۵ نفر) تقسیم شدند. تمرين شامل هشت هفته ایرووبیک آبی (سه جلسه در هفته، با شدت ۵۰ تا ۷۰٪ ضربان قلب ذخیره) بود. گروه مکمل روزانه ۱۰۰۰ میلی گرم ژل رویال دریافت کرد. متغیرهای شاخص توده بدن و اینترلوکین-۶ پیش و پس از مداخله اندازه گیری شدند. برای مقایسه درون گروهی و بین گروهی از آزمون های تی زوجی و تحلیل کورایانس استفاده شد.

یافته ها: شاخص توده بدن در گروه های تمرين و ترکیبی نسبت به مکمل و کنترل کاهش معنی داری داشت ($p < 0.05$). همچنین کاهش معنی داری در سطح اینترلوکین-۶ در همه گروه های مداخله نسبت به کنترل مشاهده شد و این کاهش در گروه ترکیبی نسبت به مکمل نیز بیشتر بود ($p < 0.05$).

نتیجه گیری: تمرينات ایرووبیک آبی علاوه بر بهبود ترکیب بدنی، التهاب را کاهش می دهد. ژل رویال نیز با وجود عدم تأثیر بر ترکیب بدنی، موجب کاهش التهاب می شود. ترکیب این دو مداخله، تأثیر بیشتری بر کاهش التهاب دارد.

كلمات کلیدی: چاقی، التهاب، فعالیت جسمانی، ژل رویال، اینترلوکین-۶

(سال بیست و هفتم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۴، مسلسل ۹۱)

فصلنامه علمی پژوهشی ابن سینا / اداره بهداشت، امداد و درمان نهاد

۱. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران

توپیسندۀ مسئول: لیلا مومنی
آدرس: گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران
دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران
تلفن: +۹۸ (۶۱) ۴۴۴۰۶۰۶
ایمیل: leilam16@iau.ir

مقدمه

پیشگیرانه اولیه فراهم کند [۱]. بر اساس نتایج تحقیق منیتی^۱ و همکاران، ورزش بدنی به عنوان یک راهکار کلیدی در پیشگیری و کنترل چاقی دوران کودکی و اختلالات متابولیک مرتبط با آن شناخته می‌شود. این مطالعه تأکید می‌کند که ارزیابی پارامترهای بیوشیمیایی می‌تواند منبای علمی برای تجویز برنامه‌های ورزشی مناسب با نیازهای کودکان باشد [۶]. با توجه به اینکه چاقی موجب افزایش فشارهای بیومکانیکی بر اندام افراد چاق می‌آورد؛ محیط آب می‌تواند برای تمرینات این افراد مناسب باشد. تمرین در محیط آبی موجب برداشتن فشار جاذبه و در نتیجه راحتی انجام فعالیتهای ورزشی برای افرادی که از آمادگی جسمانی پایین‌تری دارند، می‌شود [۵]. همچنین تحقیقات قبلی نشان داده‌اند که تمرینات ایرووبیک آبی اثرات مشبّتی بر کنترل وزن در بزرگسالان و کودکان چاق دارد [۷-۹]. در صنایع غذایی محصولات زنبور عسل به دلیل ارزش غذایی و اهداف درمانی مورد استفاده قرار می‌گیرند. محصولات زنبور عسل منبع بالقوه آنتیاکسیدان‌های طبیعی هستند که می‌توانند با استرس اکسیداتیو زمینه‌ساز پاتوژن بسیاری از بیماری‌ها مقابله کنند. با توجه به علاقه روزافزوون به استفاده از مواد فعال زیستی، از منابع طبیعی برای انتقای سلامت و کاهش خطر ابتلا به برخی بیماری‌ها استفاده می‌شود [۱۰]. ژل رویال که با نام‌های آپیلاک^۲ یا ژل ملکه^۳ نیز شناخته می‌شود، ماده‌ای به رنگ زرد مایل به سفید و کرمی است که در غدد هیپوفارنکس و فک پایین زنبورهای کارگر ترشح می‌شود. لارو ملکه تنها با این ماده تعذیه می‌شود و لارو زنبور کارگر تنها در سه روز اول زندگی با ژل رویال تغذیه می‌شود، سپس با مخلوطی از عسل، گرده و شهد که نان زنبور نیز نامیده می‌شود، رژیم غذایی اصلی را تشکیل می‌دهد. ژل رویال از طریق ترکیب شیمیایی غنی از مواد مغذی منبع مهمی از غذا برای خانواده زنبور عسل است و نقش اساسی در بیولوژی این

چاقی دوران کودکی یک مشکل بهداشت عمومی پیشرو در سراسر جهان است، زیرا به طور فزاینده‌ای شیوع دارد و بنا براین مسئول بیماری‌های جدی مرتبط با چاقی، نه تنها در دوران کودکی بلکه در بزرگسالی نیز هست [۱]. چاقی کودکان در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه به ابعاد همه‌گیر رسیده است. تا سال ۲۰۳۵، شیوع جهانی چاقی در افراد ۵ تا ۱۹ ساله ۱۸٪ در میان دختران و ۲۰٪ در میان پسران برآورد شده است [۲]. نتایج مطالعه طولی ۲۱ ساله ابیری و هکاران، با استفاده از داده‌های مطالعه قند و لیپید تهران، افزایش قابل توجهی در چاقی دوران کودکی در بین کودکان و نوجوانان ایرانی را نشان می‌دهد [۳]. اضافه وزن و چاقی در حال حاضر در کشورهای با درآمد کم و متوسط، به ویژه در محیط‌های شهری در حال افزایش است. علت چاقی در کودکان مشابه بزرگسالان است و کودکان چاق همان بیماری‌های همراهی را که با اضافه وزن و چاقی در بزرگسالان مرتبط است، بروز می‌دهند [۴]. سیستم ایمنی در طول دوران کودکی با مراحل بلوغ زیادی رشد می‌کند. چاقی ممکن است در این روند اختلال ایجاد کند. فرآیندهای ایمنی موجود در التهاب درجه پایین در چاقی کودکان باید به دقت بررسی شود تا مکانیسم‌های اولیه منجر به ایجاد برخی عوارض شناسایی و امکان مداخله بهینه فراهم شود [۵] که نشان‌دهنده اهمیت مداخلات هدفمند برای کاهش وزن و همچنین کاهش التهاب سیستمیک در کودکان چاق است. ورزش منظم باید به عنوان بخشی طبیعی از یک سبک زندگی سالم در نظر گرفته شود و ترویج فعالیت بدنی از دوران کودکی برای محدود کردن اثرات منفی چاقی بر سلامت اهمیت دارد [۶]. نقش حیاتی سیستم ایمنی در توسعه فرآیندهای التهابی ناشی از چاقی و اثربخشی ورزش به عنوان یک مداخله ضد التهابی و غیردارویی ممکن است اهداف احتمالی را برای توسعه درمان‌های جدید و استراتژی‌های

1. Mennitti

2. Apilak

3. Queen Bee Jelly

تعیین اثر هشت هفته تمرینات ایرووبیک آبی و مصرف ژل بر ترکیب بدنی و متغیرهای مرتبط با سیستم ایمنی در دختران چاق نوجوان بود.

روش بررسی

در تحقیق نیمه‌تجربی حاضر از میان دانش‌آموزان ۱۷-۱۵ سال ساکن شهرستان اندیمشک که در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ در حال تحصیل بودند و بر اساس شاخص توده بدن (شاخص توده بدنی بالاتر از صد که ۹۵)، تعداد ۶۰ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و به صور تصادفی به چهار گروه ۱۵ نفری تمرین ایرووبیک آبی، مکمل (ژل رویال)، ترکیبی (تمرین + مکمل) و کنترل (بدون مداخله) تقسیم شدند. پروتکل تمرین شامل هشت هفته تمرینات ایرووبیک آبی بود که به مدت هشت هفته و در سه جلسه از هفته به صورت یک روز در میان انجام شد. هر جلسه تمرین شامل گرم کردن عمومی به مدت ۱۰ دقیقه و گرم کردن اختصاصی به مدت ۵ دقیقه اجرا شد. سپس تمرینات اصلی که تحت نظارت مربی ایرووبیک و پژوهشگر انجام شد که شامل ۳۰ دقیقه تمرینات ایرووبیک آبی با شدت ۵۰ تا ۷۰٪ ضربان قلب ذخیره بود (به ترتیب از هفته ۱، ۳، ۵ و ۷ شدت ۵۰٪، ۵۵٪، ۶۰٪ و ۷۰٪). در پایان تمرین نیز سرد کردن به مدت ۱۰ دقیقه اجرا شد [۱۶]. ضربان قلب ذخیره نیز به روش کاروونن محاسبه شد:

ضربان قلب بیشینه (HRmax) = سن - ۲۰

ضربان قلب ذخیره = ضربان قلب استراحت + (ضربان قلب استراحت - ضربان قلب بیشینه) × درصد شدت

برای مکمل از کپسول رویال ژلی یورووپیال استفاده شد. در هر کپسول ۱۰۰۰ میلی‌گرم ژل رویال است. این محصول تحت لیسانس آلمان، در ایران تولید و بسته‌بندی شده بود. مصرف به صورت روزانه یک عدد (۱۰۰۰ میلی‌گرم ژل رویال) است که دوز آن بر اساس تحقیقات قبلی انتخاب شد [۱۷].

۲۴ ساعت قبل از انجام مداخلات و ۷۲ ساعت پس از آخرین جلسه مداخله مشخصات تن‌سنجه و خون‌گیری به صورت ناشتا انجام شد. سطح IL-6 به روش الیزا و با کیت نمونه انسانی IL-6 ساخت شرکت رندوکس انگلستان انجام

حشرات دارد. همچنین گزارش شده است که ژل رویال یک غذای مغذی و عملکردی بسیار مهم برای انسان است که می‌تواند به طور مؤثر مکمل یک رژیم غذایی سالم باشد [۱۸]. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ژل رویال به دلیل وجود مواد فعال زیستی مختلف مانند HAD-10¹ اثرات عملکردی زیادی مانند اثرات ضدسرطانی، آنتی‌اکسیدانی و ضدالتهابی دارد [۱۹، ۲۰]. وجودی و همکاران در یک مرور نظام‌مند گزارش کردند که ژل رویال با کاهش استرس اکسیداتیو و التهاب، بهبود پروفایل لیپیدی، افزایش حساسیت به انسولین و تنظیم متابولیسم انرژی، ممکن است در مدیریت وزن و اختلالات متابولیک مؤثر باشد [۲۱]. همچنین اثرات مثبت تجویز ژل رویال بر کاهش التهاب و افزایش ظرفیت آنتی‌اکسیدانی در بزرگسالان دارای اضافه وزن گزارش شده است [۲۲، ۲۳].

با توجه به اهمیت فعالیت بدنی منظم [۲۴] و همچنین محصولات غذایی آنتی‌اکسیدانی بر سلامت سیستم ایمنی برای کاهش عوارض کاردیومتابولیک ناشی از چاقی می‌توان از محصولاتی مانند ژل رویال به عنوان یک محصول طبیعی حاوی آنتی‌اکسیدان‌ها استفاده کرد [۲۵، ۲۶]. اهمیت و ضرورت انجام این پژوهش در شرایطی برجسته می‌شود که شیوع چاقی در نوجوانان، به‌ویژه دختران، به عنوان یک چالش مهم سلامت عمومی شناخته می‌شود و با افزایش خطر ابتلا به بیماری‌های مزمن مرتبط با التهاب همراه است. از سوی دیگر، جستجو برای مداخلات غیرتهاجمی و کم‌هزینه که هم‌زمان بتوانند ترکیب بدنی را بهبود بخشیده و شاخص‌های التهابی مانند IL-6 (ایترلوکین-۶) را کاهش دهند، از اولویت‌های پژوهشی محسوب می‌شود. در این راستا بررسی ترکیب تمرینات ایرووبیک آبی با مصرف ژل رویال، که هر دو دارای مزایای مستقل در بهبود سلامت هستند، می‌تواند راهکار مؤثری برای ارتقای سلامت جسمانی و کاهش التهاب در این گروه آسیب‌پذیر فراهم آورد. لذا با توجه به مطالب گفته شده هدف این پژوهش

1. 10-Hydroxydec-2-enoic acid

تفاوت معنی‌داری در گروه کنترل ($p = 0.843$) مشاهده نشد. در بررسی تغییرات بین‌گروهی نیز نتایج آزمون تحلیل کواریانس نشان داد که تفاوت معنی‌داری در تغییرات شاخص توده بدن و IL-6 بین گروه‌های تحقیق وجود دارد ($p < 0.001$). به منظور یافتن محل اختلاف بین گروه‌های تحقیق از آزمون تقيیمی بونفرونی استفاده شد و نتایج این آزمون نشان داد که کاهش شاخص توده بدن در گروه‌های تمرین و ترکیبی نسبت به گروه‌های مکمل ($p < 0.001$) و کنترل (به ترتیب: $p < 0.002$ و $p = 0.001$) معنی‌دار است (نمودار ۱-الف).

همچنین کاهش IL-6 در گروه‌های تمرین، مکمل و ترکیبی نسبت به گروه‌های کنترل معنی‌دار بود (به ترتیب: $p = 0.001$ ، $p = 0.003$ و $p = 0.001$). همچنین کاهش IL-6 در گروه ترکیبی به صورت معنی‌داری نسبت به گروه مکمل معنی‌دار بود ($p = 0.015$). اما تفاوت معنی‌داری بین دو گروه تمرین و ترکیبی مشاهده نشد (نمودار ۱-ب).

شد. برای اندازه‌گیری شاخص توده بدن نیز وزن آزمودنی‌ها به صورت ناشتا با حافظ لباس با ترازوی سکا اندازه‌گیری شد و بر قد آنها تقسیم شد.

ملاحظات اخلاقی

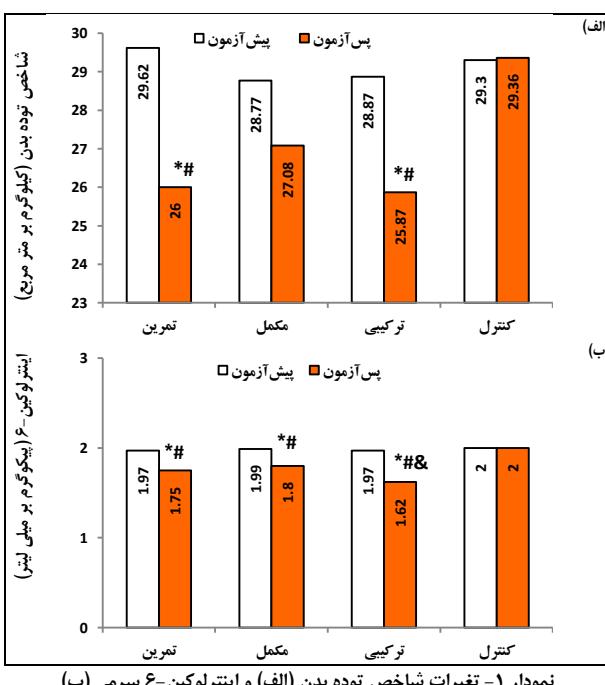
این مطالعه با رعایت اصول اخلاقی و بر اساس بیانیه هلسینیکی انجام شد. والدین کودکان پس از دریافت توضیحات کامل در مورد اهداف و روش مطالعه، رضایتمنده آگاهانه را امضا کردند. همچنین به کودکان متناسب با سن‌شان توضیحاتی ارائه شد و حق خروج از مطالعه در هر زمان برای آنان محفوظ بود. اطلاعات شرکت‌کنندگان محترمانه باقی ماند و صرفاً در راستای اهداف پژوهش استفاده شد.

تجزیه و تحلیل آماری

به منظور تجزیه و تحلیل آماری داده‌های به دست آمده از تحقیق از روش‌های آماری تی زوجی و تحلیل کواریانس به ترتیب برای بررسی تغییرات درون گروهی و بین گروهی استفاده شد. تجزیه و تحلیل آماری با نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و سطح معنی‌داری کمتر یا مساوی 0.05 انجام شد.

یافته‌ها

با توجه به نرمال بودن توزیع شاخص توده بدن و IL-6 در گروه‌های تحقیق و تجانس واریانس‌ها و همچنین با توجه به برقراری شیب رگرسیونی برای شاخص توده بدن ($p = 0.428$) و IL-6 ($p = 0.748$)، برای بررسی تغییرات درون گروهی و بین گروهی به ترتیب از آزمون‌های پارامتریک تی زوجی و تحلیل کواریانس استفاده شد. در بررسی تغییرات درون گروهی نتایج آزمون تی زوجی (جدول ۱) کاهش معنی‌داری در شاخص توده بدن در گروه‌های تمرین ($p < 0.001$) و ترکیبی ($p < 0.001$) مشاهده شد. اما تفاوت معنی‌داری در گروه‌های مکمل ($p = 0.933$) و کنترل ($p = 0.276$) مشاهده نشد. همچنین کاهش معنی‌داری در IL-6 در گروه‌های تمرین ($p < 0.001$)، مکمل ($p < 0.001$) و ترکیبی ($p < 0.001$) مشاهده شد. اما

نمودار ۱- تغییرات شاخص توده بدن (الف) و ابنتروکین-۶ سرمی (ب) در مراحل پیش‌آزمون و پیش‌آزمون در گروه‌های مختلف * تفاوت معنی‌دار در مقایسه با پیش‌آزمون (##)، گروه کنترل (#) و گروه مکمل (&)

خودکارآمدی پایین پیشنهاد شود. بنابراین تمرینات مبتنی بر آب یک شکل جایگزین مناسب از ورزش برای افراد دارای اضافه وزن و چاق است [۱۹]. خواص فیزیکی آب این امکان را به آن می‌دهد تا ابزاری ارزشمند در آمادگی جسمانی و ورزش باشد [۱۶، ۲۷]. چگالی آب تقریباً ۸۰۰ برابر هوا تیزین می‌شود. پس تمرین در محیط‌های آبی سطح بالایی از انرژی را با نیاز و صرف انرژی با تلاش ضروری کمتر برای بدن برای سوزاندن کالری به منظور کاهش وزن فراهم می‌کند [۱۹]. علاوه بر این افراد چاق به طور مؤثّر قادر به مصرف انرژی یا سوزاندن کالری در وضعیت عمودی تمرینات آبی هستند. به نظر می‌رسد که مقاومت آب کاهش بار کاری مربوط به آن را جبران می‌کند در حالی که تحمل وزنی در محیط شناور وجود ندارد [۲۰]. میزان مصرف انرژی در ورزش‌های آبی به عواملی مانند عمق آب (تأثیر بر تحمل وزن و مقاومت)، سرعت حرکت (اثر بر کشش و مقاومت)، شدت تمرین (نیروی اعمال شده در برابر آب)، طول اندامها (تعیین میزان مقاومت در حرکت) و شرایط محیطی نظیر دمای آب، آب و هوا و رطوبت بستگی دارد. [۱۹]. همچنین در تحقیق حاضر کاهش معنی‌داری در گروه تمرین نسبت به گروه کنترل مشاهده شد. این نتایج نشان‌دهنده اثرات ضدالتهابی تمرینات ایروبیک آبی در نوجوانان چاق است. منیتی و همکاران نیز در پژوهشی روی ۴۴ کودک چاق کم تحرک، گزارش کردند که تمرینات ورزشی منظم موجب کاهش سطح سرمی IL-6 می‌شود که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد [۲۶]. مطالعه مروری خلفی و همکاران نیز نشان‌دهنده اثر تمرینات ورزشی برای کاهش IL-6 در نوجوانان بود که با یافته‌های تحقیق حاضر همخوانی داشت [۲۱]. فارینهها^۱ و همکاران نیز نشان دادند که برنامه‌های تمرینی در آب قادر به بهبود پروفایل التهابی می‌شود [۲۲]. در مطالعه‌ای بر روی زنان میانسال چاق، هشت هفته تمرینات ایروبیک آبی با اثرات سینگنال‌دهی سلولی باعث کاهش سطح IL-6 شد [۲۳].

بحث و نتیجه‌گیری

در بررسی اثر تمرینات ایروبیک آبی بر شاخص توده بدن، کاهش معنی‌داری در شاخص توده بدن دختران چاق مشاهده شد. تحقیقات قبلی نیز نشان داده‌اند که استفاده از تمرینات آبی می‌تواند موجب کنترل وزن و بهبود ترکیب بدنی در کودکان چاق شود [۱۶، ۲۷] که با نتایج تحقیق ما همسو هستند. فعالیت بدنی به عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از مدیریت افراد دارای اضافه وزن یا چاقی در ترکیب با رژیم غذایی، حمایت رفتاری و درمان بیماری‌های همراه شناخته می‌شود. مزایای مورد انتظار فعالیت بدنی یا ورزش، در این مجموعه شامل اثرات مثبت بر وزن است. که هدف اصلی از دست دادن چربی همراه با حفظ توده بدون چربی در طول کاهش وزن، و همچنین حفظ متعاقب کاهش وزن، ترکیب بدن است [۱۸]. اگرچه مطالعه تحقیقاتی زیادی برای کاهش وزن و افزایش تندرستی از طریق برنامه‌های ورزشی انجام شده در خشکی انجام شده است، اما هنوز هنگام انجام ورزش برنامه‌بازی شده برای افراد چاق دشواری، ناراحتی و خطرات آسیب وجود دارد. باید در نظر گرفت که برنامه‌های ورزشی به دلیل توانایی محدود افراد چاق برای انجام تمرینات مؤثرتر بدون فشار مفاصل، ضربه زیاد، خطر آسیب و ناراحتی کلی مرتبط با ورزش زمینی چالش‌برانگیز است [۱۹]؛ پس تمرینات مبتنی بر آب نیز برای افراد دارای اضافه وزن یا چاق بسیار مفید است. در همین حال مطالعات قبلی پیشنهاد می‌کنند که یک برنامه ورزشی با شدت متوسط و تحرک کم باید برای افراد چاق به عنوان یک برنامه ورزشی مؤثر، به ویژه برای افراد چاق با وضعیت خلقی ضعیف و

جدول ۱- مقایسه تغییرات درون‌گروهی و بین‌گروهی شاخص توده بدن

متغیرها	مقایسه درون‌گروهی		
	مقایسه بین گروهی	گروه	پیش آزمون
F	p مقدار	تمرين	<0.001 [#] ۱۵/۰.۰۳ [*] ۰/۵۶۳
BMI	(kg/m ²)	مکمل	۰/۹۳۳ ۳۰/۸۲±۱/۳۸ ۳۰/۸۳±۱/۳۲
		ترکیبی	<0.001 [*] ۰/۹۴۱±۱/۹۶ ۳۰/۷۲±۰/۹۱
		کنترل	۰/۰۷۶ ۳۰/۲۸±۱/۰۶ ۳۰/۵۳±۰/۸۳
IL-6	(pg/ml)	تمرين	<0.001 [#] ۱۷/۰.۰۷ ۱/۹۷±۰/۱۱ ۱/۹۷±۰/۱۲
		مکمل	<0.001 [*] ۱/۸۰±۰/۱۷ ۱/۹۹±۰/۱۵
		ترکیبی	<0.001 [*] ۱/۶۲±۰/۱۹ ۱/۹۷±۰/۰۹
		کنترل	۰/۸۴۳ ۲/۰۰±۰/۱۰ ۲/۰۰±۰/۱۰

اختلاف معنی‌دار نسبت به پیش آزمون (نیز و بسته) (۰*) و بین گروه‌های تحقیق (تحلیل کواریانس) (#)

مولایی و همکاران نیز در تحقیق روی زنان مبتلا به ام.اس گزارش کردند که مصرف ژل رویال با دوز مشابه با تحقیق حاضر موجب کاهش فاکتورهای التهابی (فاکتور نکروز دهنده تومور-آلfa و پروتئین واکنشگر C) می‌شود [۲۷] که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد. موسوی و همکاران نیز گزارش کردند که مصرف ژل رویال موجب کاهش IL-6 در بیماران مبتلا به دیابت نوع ۲ شد [۲۸]. می‌توان گفت که ژل رویال می‌تواند پاسخ التهابی را با سرکوب فسفوریلاسیون α , I κ B α , NF- κ B p65 و JNK با مهار انتقال هسته p38 کاهش دهد [۲۹]. در مجموع می‌توان این احتمال را داد که مصرف ژل رویال با توجه به خاصیت آنتی‌اکسیدانی که دارد می‌تواند موجب کاهش عوارض چاقی از جمله کاهش استرس اکسیداتیون و رادیکال‌های آزاد، بهبود متابولیسم و همچنین کاهش تولید سایتوکاین‌های التهابی در کودکان چاق شود.

در بررسی اثر تعاملی تمرینات ایروویک آبی و مصرف ژل رویال نیز نتایج تحقیق حاضر نشان‌دهنده اثر معنی‌دار بر کاهش شاخص توده بدن و همچنین کاهش IL-6 شد. که با یافته‌های تحقیقات قبلی همسو است [۱۵، ۲۷]. اگرچه از نظر کمی تغییرات این متغیرها به صورت جزئی نسبت به گروه‌های دیگر بیشتر بود. اما فقط شاخص توده بدن در گروه تمرین نسبت به گروه مکمل برتری داشت. این نتایج نشان‌دهنده نقش بارزتر تمرینات ایروویک آبی نسبت به مکمل یاری ژل رویال با هدف کنترل چاقی و التهاب در دختران چاق است. اثر ترکیبی تمرین ایروویک آبی و مصرف ژل رویال بر کاهش التهاب، به ویژه کاهش IL-6، احتمالاً از طریق مکانیسم‌های مکمل و همافزا صورت می‌گیرد. تمرینات ایروویک باعث کاهش توده چربی، افزایش ترشح میوکاین‌های ضدالتهابی مانند IL-10 و کاهش بیان سایتوکاین‌های پیش‌التهابی در بافت چربی می‌شوند [۱۵، ۲۱]. همچنین فعالیت بدنی از طریق فعال‌سازی مسیرهای ضدالتهابی مانند AMPK و مهار مسیر NF- κ B در سلول‌های ایمنی، نقش مؤثری در کاهش التهاب سیستمیک دارد [۲۱]. از سوی دیگر ژل رویال با دارا بودن ترکیبات زیستی نظیر

می‌توان این نتایج را این گونه تفسیر کرد که تمرینات ایروویک آبی با شدت متوسط با بهبود ترکیب بدنی در کودکان موجب کاهش التهاب سیستمیک در این کودکان می‌شود. شواهد فراوانی نشان می‌دهد که تداخل بین استرس شبکه اندوپلاسمی (واکنش پروتئین بازشده^۱ ناسازگار) و التهاب، پاتوتئز چاقی را تسريع می‌کند [۲۴]. چاقی اغلب با یک حالت التهابی مزمن و با درجه پایین همراه است که کل بدن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این حالت التهابی پایدار، ارتباط هماهنگ بین محیط و مغز را مختل می‌کند، که نقش مهمی در حفظ هموستاز از طریق مسیرهای پیام‌رسانی هومورال، مواد مغذی، ایمنی و عصبی دارد [۲۵]. همچنین مشخص شده است که استفاده از تمرینات ورزشی در طول عمر بهخصوص در دوران کودکی می‌تواند حتی بدون کاهش وزن موجب بهبود متابولیسم و سلامت متابولیکی در افراد چاق شود. در همین راستا Tan^۲ و همکاران نیز در یک مطالعه مروری گزارش کردند که که ورزش ممکن است یک مداخله مؤثر برای کاهش نشانگرهای پیش‌التهابی در افراد دارای اضافه وزن و چاقی باشد [۲۶].

در بررسی اثر مصرف مکمل ژل رویال بر متغیرهای مورد بررسی، نتایج تحقیق حاضر نشان داد که استفاده از ژل رویال (۱۰۰۰ میلی‌گرم در روز) موجب کاهش معنی‌دار سطوح IL-6 بدون تغییر معنی‌دار شاخص توده بدن نسبت به گروه کنترل شد. اعتماد و همکاران نیز نشان دادند که هشت هفته مکمل ژل رویال قبل از تمرین موجب کاهش IL-6 می‌شود [۱۵] که با نتایج ما همخوانی داشت. با این حال وجودی و همکاران عنوان کردند که مصرف ژل رویال موجب کاهش وزن بدن و شاخص توده بدن بزرگسالان می‌شود [۱۳] که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی ندارد. علت اختلاف در نتایج ممکن است تحت اثر عوامل مداخله‌گر بهخصوص سن آزمودنی‌ها باشد. می‌توان اثرات ضدالتهابی مصرف ژل رویال در تحقیق حاضر را مستقل از وزن بدن و به خواص آنتی‌اکسیدانی ژل رویال نسبت داد.

1. unfolded protein response

2. Tan

مطالعات بیشتر با بازه‌های زمانی طولانی‌تر، اندازه‌گیری سایر شاخص‌های التهابی و بررسی تفاوت‌های جنسی و سنی می‌تواند درک عمیق‌تری از اثرات این مداخلات فراهم آورد.

تشکر و قدردانی

این پژوهش با کد IR.IAU.D.REC.1403.074 به تصویب کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی - واحد ذرفول رسید. از تمامی افرادی که در این پژوهش کمک کرده‌اند و همچنین از کلیه شرکت‌کنندگان در پژوهش تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافعی وجود ندارد.

سهم نویسندها

همه نویسندها در ایده‌پردازی و انجام طرح، همچنین نگارش اولیه مقاله یا بازنگری آن سهیم بوده‌اند و همه با تأیید نهایی مقاله حاضر مسئولیت دقت و صحت مطالب مندرج در آن را می‌پذیرند.

منابع مالی

در این پژوهش از هیچ ارگانی کمک مالی دریافت نگردید.

References

- Calcaterra V, Vandoni M, Rossi V, Berardo C, Grazi R, Cordaro E, et al. Use of physical activity and exercise to reduce inflammation in children and adolescents with obesity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022;19(11):6908. doi:10.3390/ijerph19116908
- Putri RR, Danielsson P, Ekström N, Ericsson Å, Lindberg L, Marcus C, Hagman E. Effect of pediatric obesity treatment on long-term health. *JAMA Pediatrics*. 2025;179(3):302-309. doi:10.1001/jamapediatrics.2024.5552
- Abiri B, Ahmadi AR, Valizadeh A, Akbari M, Hosseinpahal F, Nikoohemmat M, et al. Trend analysis, gender-specific patterns, and age dynamics of childhood and adolescent obesity: insights from the Tehran lipid and glucose study. *BMC Public Health*. 2024;24(1):2764. doi:10.1186/s12889-024-20307-0
- Gunaratne N, Deplewski D. Metabolic consequences of pediatric obesity: A review of pathophysiology, screening, and treatment. *Pediatric Annals*. 2023;52(2):e62-e67. doi:10.3928/19382359-20230102-06
- Polak-Szczybyło E. Low-grade inflammation and role of anti-inflammatory diet in childhood obesity. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*. 2023;20(3). doi:10.3390/ijerph20031682
- Mennitti C, Ranieri A, Nigro E, Tripodi L, Brancaccio M, Ulisse J, et al. The impact of physical exercise on obesity in a cohort of southern Italian obese children: Improvement in cardiovascular risk and immune system biomarkers. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*. 2022;20(1). doi:10.3390/ijerph20010602
- Irandoost K, Taheri M, H'Mida C, Neto GR, Trabelsi K, Ammar A, et al. Exergaming and aquatic exercises affect lung function and weight loss in obese children. *International Journal of Sports Medicine*. 2021;42(6):566-572. doi:10.1055/a-1289-9307
- Oral O. Effects of aquatic exercise in the treatment of obesity. *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research*. 2021;33(1):25423-25426. doi:10.26717/BJSTR.2021.33.005331

فلاؤنومیک‌ها و اسیدهای فنولیک، می‌تواند مسیرهای التهابی نظیر MAPK (شامل p38 و NF-κB) و STAT3 (JNK) را مهار کند و فسفوریلاسیون IκBα را کاهش دهد؛ این مکانیسم‌ها منجر به مهار بیان ژن‌های التهابی مانند IL-6 و TNF-α و COX-2 می‌شوند [۲۹]. بنابراین استفاده همزمان از این دو مداخله می‌تواند با اثرات مکمل در کاهش استرس اکسیداتیو، تعديل سیستم ایمنی و مهار مسیرهای التهابی، کاهش معناداری در IL-6 ایجاد کند.

نتایج این پژوهش نشان داد که تمرینات ایرووبیک آبی به تنهایی یا در ترکیب با مصرف ژل رویال می‌توانند به طور مؤثری موجب کاهش شاخص توده بدن و سطح IL-6 در دختران نوجوان چاق شوند. در حالی که ژل رویال به تنهایی تأثیر معنی داری بر ترکیب بدنی نداشت، اما با کاهش سطح IL-6، نقش ضدالتهابی خود را ایفا کرد. این یافته‌ها تأکید می‌کنند که تمرینات آبی نه تنها به دلیل فشار مکانیکی کمتر بر مفاصل، بلکه به دلیل تأثیرات فیزیولوژیکی سودمند، می‌توانند گرینه‌ای ایمن و مؤثر برای مدیریت چاقی و التهاب در نوجوانان باشند. همچنین استفاده ترکیبی از تمرین و مکمل ژل رویال نسبت به مصرف مکمل به تنهایی برتری نشان داد. بر این اساس توصیه می‌شود از چنین مداخلات چندبعدی در برنامه‌های ارتقای سلامت نوجوانان چاق استفاده شود. انجام

9. Leite N, Lazarotto L, Cavazza JF, Lopes MdFA, Bento PCB, Von der Heyde MED, et al. Effects of aquatic exercise and nutritional guidance on the body composition of obese children and adolescents. *Revista Brasileira de Cineantropometria e Desempenho Humano.* 2010;12(4):232-238. doi:[10.1590/1980-0037.2010v12n4p232](https://doi.org/10.1590/1980-0037.2010v12n4p232)
10. Collazo N, Carpina M, Nuñez-Estevez B, Otero P, Simal-Gandara J, Prieto MA. Health promoting properties of bee royal jelly: Food of the queens. *Nutrients.* 2021;13(2). doi:[10.3390/nu13020543](https://doi.org/10.3390/nu13020543)
11. Botezan S, Baci G-M, Bagameri L, Pașca C, Dezmirean DS. Current status of the bioactive properties of royal jelly: A comprehensive review with a focus on its anticancer, anti-inflammatory, and antioxidant effects. *Molecules.* 2023;28(3):1510.
12. Sugiyama T, Takahashi K, Mori H. Royal jelly acid, 10-hydroxy-trans-2-decenoic acid, as a modulator of the innate immune responses. *Endocrine, Metabolic & Immune Disorders Drug Targets.* 2012;12(4):368-376. doi:[10.2174/187153012803832530](https://doi.org/10.2174/187153012803832530)
13. Vajdi M, Musazadeh V, Khajeh M, Safaei E, Darzi M, Noshadi N, et al. The effects of royal jelly supplementation on anthropometric indices: a GRADE-assessed systematic review and dose-response meta-analysis of randomized controlled trials. *Frontiers in Nutrition.* 2023;10:1196258. doi:[10.3389/fnut.2023.1196258](https://doi.org/10.3389/fnut.2023.1196258)
14. Petelin A, Kenig S, Kopinč R, Deželak M, Černelič Bizjak M, Jenko Pražnikar Z. Effects of royal jelly administration on lipid profile, satiety, inflammation, and antioxidant capacity in asymptomatic overweight adults. *Evidence-Based Complementary And Alternative Medicine.* 2019;2019:4969720. doi:[10.1155/2019/4969720](https://doi.org/10.1155/2019/4969720)
15. Etemad Z, Zohali S. The effect of aerobic training and royal jelly supplementation on some inflammatory markers in overweight women. *Middle Eastern Journal of Disability Studies.* 2021;11(19):1-7. [Persian] doi:[10.29252/mejds.0.0.111](https://doi.org/10.29252/mejds.0.0.111)
16. Lee BA, Oh DJ. The effects of aquatic exercise on body composition, physical fitness, and vascular compliance of obese elementary students. *Journal of Exercise Rehabilitation.* 2014;10(3):184-190. doi:[10.12965/jer.140115](https://doi.org/10.12965/jer.140115)
17. Khoshpey B, Djazayeri S, Amiri F, Malek M, Hosseini AF, Hosseini S, et al. Effect of royal jelly intake on serum glucose, Apolipoprotein A-I (ApoA-I), Apolipoprotein B (ApoB) and ApoB/ApoA-I ratios in patients with type 2 diabetes: A randomized, double-blind clinical trial study. *Canadian Journal of Diabetes.* 2016;40(4):324-328. doi:[10.1016/j.jcjd.2016.01.003](https://doi.org/10.1016/j.jcjd.2016.01.003)
18. Bellicha A, van Baak MA, Battista F, Beaulieu K, Blundell JE, Busetto L, et al. Effect of exercise training on weight loss, body composition changes, and weight maintenance in adults with overweight or obesity: An overview of 12 systematic reviews and 149 studies. *Obesity Reviews.* 2021;22 Suppl 4(Suppl 4):e13256. doi:[10.1111/obr.13256](https://doi.org/10.1111/obr.13256)
19. Cheikh IB, Marzouki H, Selmi O, Cherni B, Bouray S, Bouhlel E, et al. Effect of water-based aerobic training on anthropometric, biochemical, cardiovascular, and explosive strength parameters in young overweight and obese women: a randomized controlled trial. *PeerJ.* 2025;13:e19020. doi:[10.7717/peerj.19020](https://doi.org/10.7717/peerj.19020)
20. Naz S, Mangi S, Saima R, Zehra W. Aquatic Therapy as a Modality for Managing Chronic Athletic Injuries: A Systematic Review: Role of Aquatic Therapy in Sports Injuries. *Allied Medical Research Journal.* 2024;2(2):267-276. doi:[10.59564/amrj/02.02.029](https://doi.org/10.59564/amrj/02.02.029)
21. Khalafi M, Symonds ME, Faramarzi M, Sharifmoradi K, Maleki AH, Rosenkranz SK. The effects of exercise training on inflammatory markers in children and adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Physiology & Behavior.* 2024;278:114524. doi:[10.1016/j.physbeh.2024.114524](https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2024.114524)
22. Farinha C, Ferreira JP, Serrano J, Santos H, Oliveira B, Silva FM, et al. The impact of aquatic exercise programs on the systemic hematological and inflammatory markers of community dwelling elderly: A randomized controlled trial. *Frontiers in Physiology.* 2022;13:838580. doi:[10.3389/fphys.2022.838580](https://doi.org/10.3389/fphys.2022.838580)
23. Mukarromah SB, Ali MA, Anggita GM, Lesmana R, Rosdianto AM, Komarudin, et al. The effect of aquarobics high intensity interval training on interleukin-6 (IL-6) serum changes for over 8 weeks. *Journal of Physical Education and Sport.* 2022;22(12):3114-3121. doi:[10.7752/jpes.2022.12394](https://doi.org/10.7752/jpes.2022.12394)
24. Ajoolabady A, Lebeaupin C, Wu NN, Kaufman RJ, Ren J. ER stress and inflammation crosstalk in obesity. *Medicinal Research Reviews.* 2023;43(1):5-30. doi:[10.1002/med.21921](https://doi.org/10.1002/med.21921)
25. Le Thuc O, García-Cáceres C. Obesity-induced inflammation: connecting the periphery to the brain. *Nature Metabolism.* 2024;6(7):1237-1252. doi:[10.1038/s42255-024-01079-8](https://doi.org/10.1038/s42255-024-01079-8)
26. Tan L, Yan W, Yang W, Kamionka A, Lipowski M, Zhao Z, Zhao G. Effect of exercise on inflammatory markers in postmenopausal women with overweight and obesity: A systematic review and meta-analysis. *Experimental Gerontology.* 2023;183:112310. doi:[10.1016/j.exger.2023.112310](https://doi.org/10.1016/j.exger.2023.112310)
27. Molaei R, Vahidian-Rezzazadeh M, Moghtaderi A. Effect of 6 weeks aerobic exercise and oral Royal Jelly consumption on inflammatory factors' multiple sclerosis patients. *Medical Journal of Mashhad university of Medical Sciences.* 2019;62(3):1524-1535. [Persian] doi:[10.22038/mjms.2019.14194](https://doi.org/10.22038/mjms.2019.14194)
28. Mousavi SN, Jazayeri S, Khoshpay B, Malek M, Hosseini AF, Hosseini S, Shidfar F. Royal jelly decreases blood pressure, serum glucose, and interleukin-6 in patients with type 2 diabetes on an Iso-caloric diet. *Journal of Nutrition and Food Security.* 2017;2(4):300-307.
29. You MM, Chen YF, Pan YM, Liu YC, Tu J, Wang K, Hu FL. Royal jelly attenuates LPS-induced inflammation in BV-2 microglial cells through modulating NF-κB and p38/JNK signaling pathways. *Mediators of Inflammation.* 2018;2018:7834381. doi:[10.1155/2018/7834381](https://doi.org/10.1155/2018/7834381)